

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maondblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplaoage: 926 e-adressen
4de jaorgaank, nommer 2
Daotum: 1 feberwaori 2009

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 0902

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuurder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieven van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzunnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allieend zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maand:

• Van de redaktie	3
• Wussen jim dat	4
• Anansi (18)	5
• Bolding vertelt (13)	7
• Ik geleuf et, ikke niet	10
• Alliendgaonden (3)	11
• Sprokjen: De rooie schoegies	12
• Kalmpies an	15
• Zeerte en mannen	16
• De moter	17
• Stellingwarf 700 jaor	18
• Kursus Stellingwarfs (4)	20
• Uut De Pers	21
• Golfkollum (3)	22
• Et orgel	23
• Riebewies	24
• Amen	25
• Kunstcafé	26
• Saksisch waor et kan (1)	27
• Taeltuun	28
• Dichtwark	29
• Rilke (13)	32
• De Stellingwarver Biebel	33
• Stelling van de maand	34

Een ni'je omroep...

Aj' heuren willen hoe Stellingwarfse poëzie en aandersoortige literatuur eins klinkt dan moej' vaeks argens apesiaol henne waoj' van weten dat daor Stellingwarfs praot wodt. Veerder kuj' een peer uren in de weke naor de lekaole radio Odrie en RWC luusteren, die een peer pergramma's in de streektael kennen. De Friese radio 'Omrop Fryslân' dot d'r zo goed as hielemaole niks an, krek as de kraanten.

Sund kot is d'r liekwels een meugelihied bi'j: Omrop Knillis. De beroemde Fryske dichter Cornelis van der Wal (o.e. van Kening Kees) maekt vanuut zien eigen studio in Grunningen now ok internet-radio. Verhaelen, interviews en gao zo mar deur, et meerste in et Fries vanzels mar d'r is ok alle ruimte - het hi'j me toezegd - veur alderhaande aandere taelen en dialekten die in Frieslaand bruukt wodden.

Dat aj' je eigen gedicht veurdregen willen of aandere wat hebben dat veur dit medium geschikt is doe dan mar even bericht.

Kiek en luuster eerst mar es op <http://omropknilles.blogspot.com>

Van de redactie

Sund 15 jannewaori het de sSr op heur webstee de schieve pette vervongen en een ni'je leuze bedocht: 'Heb pit, doe mit'. Ik vien trouwens dat die webstee altied op wat een appatte meniere bi'jwarkt wodt. Te pas en onpas wo'n d'r - vaeks kleine - deengies veraanderd, mar wat d'r veraanderd wodt dat moet de lezer zels mar uutzuken. De laeste wiezigings staon zoas meerstal gebruikelik niet altied bovenan mar ok wel halverwege of alderdeegst haost onderan op de bladziede van de Ni'jgies. Zo liekt et vaeks meer op een 'zuukplaetien' as dat d'r op een dudelike meniere infermaosie geven wodt. Een hiele vremde meniere van doen, liekt mi'j...

Wa'k al lieke vremd viene is dat bi'jglicks een belangriek stok as 'Nedersaksisch waar het kan' - van 1 oktober 2008 – vaeks niet tot an de gewone man toe eupenbaor maakt wodt. Et is lichtkaans et stok waor de burgemeester van Westaende een peer maond leden zien uutspraoke an ontlend het dat hi'j d'r een protte vertrouwen in het dat nog dit jaor et Nedersaksisch wel es onder Diel III van et Europese Handvest veur minderhiedstaelen kan kommen te valen. Ik wardeer de man zien optimisme slim mar krieg d'r toch aandere gedaachten bi'j et lezen van dit advies van de Vakgroep bestuursrecht en bestuurskunde Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de RuG. Veerderop in dit nummer za'k een peer zaeken uut dat stok belochten. Aj' daar vraogen of aandere opmarkings over hebben dan heur ik dat wel...

De Ni'je Ooststellingwarver hadde een peer weke leden een 'poll' in de kraante mit de vraoge awwe bliede wezen mossen mit et 'feest'. Van de meersten van de honderden stemmers op die poll hoefde dat 700-jaorig 'feest' niet zo neudig. Ik hebbe et geleuf ok al eerder zegd: om mi'j hoeft et ok niet en zal d'r dan ok niet an mitdoen. Dat de naeme 'Stellingwarf' veur zoveer now bekend is veur et eerst in 1309 nuumd staot as de bekende paol boven waeter, mar is neffens mi'j redelikerwieze niet waor. D'r moet aliend beter zocht wodden want de kaans dat dat al eerder zo was is gewoon hiel groot. En et zal de initiatiefnemers van et feest lichtkaans ok nog es een wost wezen dat sund die tied et aende van 'oonze' vri'jhied d'r an zat te kommen. Wat toch een malle vertoning om daar feest om te vieren..!

Een week of wat naotied hadde de NOS alweer een 'poll' mit de vraoge as d'r in Stellingwarf ok koembodden mit de Stellingwarfse naemen kommen moeten. De uitkomst was zoe'n betien half-om-half. Een - oons bekende - Henk dee een beheurlike stemme in et zakkien mit een hiel verhael d'r achter. Hi'j schrift bi'jglicks dat et Stellingwarfs de meest oorspronkelike tael is en et daaromme (!) op een netuurlike meniere bestaonsrecht hebben moeten zol. In van alles en nog wat moe'we altied in de vaort der volken mit, veuruut, niet ommekieken, we moe'n die oolde rommel es oprumen, de veuruutgaank, weej' wel. Behalven as et over die haandvol kroempraoters gaot, die moe'we koesteren. Zoks is toch eins een malle gedaachte. Krek as meensken moet een tael him toch ok gewoon ontwikkelen en niet zoas now, mit domme kracht en een protte centen in ere holen wodden?

pb

Wussen jim dat...

- Pattie Stellingwarvers heur nog altied dikke maeken as de kiender nog wel Stellingwarfs praoten kunnen. Hool toch op, perbeer dat ze op de legere schoele alvaast wat Engels leren gaon. De computer wist oons toch ok in die richting? Dialect praoten is een mooie hobby. En aj' je daor nog veerder in verdiepen willen dan gaoj' toch een cursus doen. Op 'e straote en in de kroeg heuren jow et ok wel.
- De miskleun Irak, een zogenaemde opbouw naor westers veurbeeld, an now toe 100 miljard dollar kost het. Over meenskelevens mar niet meer te praoten.
- D'r 16 gemienten in oons laand binnen waor een vluukverbod invoerd is. Zol Youp van 't Hek daor now niet optreden (meer) meugen? Laot ieder toch in zien weerde. Wie vluukt is ommes lachwekkend, en wie niet vluukt dot hem misschien wel mooier veur dan hi'j is.
- Uutkeringsgerechtigden en kleine zelsstanigen best wel raekvlakken hebben. Beide kriegen gien kastpakket. Niet zeuren, de aenties an mekeer kneupen, het ok wel wat.
- Et altied de kop weer opstikken zal, meensken verrieken heur soms heftig over de rogge van een aander. Megafraudeur Bernard Madoff, hul er sluwe jodestreken op nao. Zien eigen familie en geleufsgenoten ontzag hi'j ok niet. De Duutsers kregen in '40-'45 een grote hekel an dit soort gedrag. Churchill het wel es beweerd dat de Joden zels ok schuld hadden an heur massavernietiging. Mar moeten de goeien et dan altied mit de kwaoien ontgellen?
- Et niet makkelijk is om alles te snappen. De iene verbödt de aander om te roken in eupenbaore gelegenheden. Mar een onveurstelbaore vracht vuurwark veur de lol in de locht schieten waor dan kankerverwekkend fienstof van in de ronte vligt, mag zo mar.
- Imams en ere geestelike leiders et wel goed bedoelen. Ze holen heur volgelingen ommes veur daj' gien kwaod mit kwaod vergellen moeten. De poletieke Palestijnse en Joodse leiders trekken heur daor in ieder geval niks van an.
- De zovuulste oorlog in et Midden-Oosten an de gang was tussen de staot Israel en de terroristische organisatie Hamas. En ze daor deur de ieuwen henne al mit doende binnen.
- Disse keer weer een hiele protte gesneuvelden, gewonden en invaliden. En in de Gaza stroke is 14 % van de bebouwing plat bombedeerd. Now mar weer opni'j beginnen. Ze weten daor al niet beter.
- De Amerikanen mienen dat d'r now een ni'j tiedpark anbrekt. Heur ni'je president zal daor sturing an geven. Lao'we hopen dat et heur lokt.
- Jow je soms lillik in de meensken kunnen vergissen. Ze doen heur veur as vrunden, mar achterof bin ze dat niet. Eerst gezellig mit je koffiedrinken en laeter koj' mit ze op de koffie. Toch mar positief blieven...

Henk de Vries

Anansi (18)

Wieshiedsfaobel veur kiender van 8 tot 80...

Anansi en de olifant; wie niet sterk is...

Op een keer lopt Anansi de Spinne vrolik de bos in. Hi'j zet d'r flink de loop in tot hi'j opiens zien heufd haost stot tegen een grieze plaete, midden op et pad. Anansi kikt omhogens en zicht de slurf van een olifant. Hi'j is tegen Olifant anlopen.

"Hé, Olifant, bin ie dat?"

"Anansi, ie klein mormel, gao an de kaante of ik trap je dood", trompettert een stemme boven him.

"Wel ja, is et weer zoveer?" schettert de stemme van Anansi weeromme.

"Moe'n de kleinties weer an de kaante veur de groten? Vergeet et mar, Olifant, ik gao niet an 'e kaant."

"Anansi, zorge da'k deur toffelen kan of ik vergruzel je. Hoe durf ie zoe'n grote mond tegen mi'j op te zetten!"

"Olifant, zal ik jow es wat zeggen. Ie bin groot en sterk. Mar ik bin nog vule starker. Durf ie et an om je krachten mit mi'j te meten? Kom hier dan morgenvroeg om tien ure weer, dan gao'we touwtrekken. We bienen onszels vaaste an een touw. Ieder an een uutaende. We trekken een streep over de grond. Wie de aander over de streep trekt het wunnen. Ik zal veur een dik touw zorgen. En neem veural je familie mit, om ze zien te laoten hoe ik je over de streep trekke."

Olifant wil him niet langer affronteren laoten.

"Ik zal je morgen leren, klein scharminkel", mompelt hi'j, wiels hi'j him ommedri'jt en votlopt.

Anansi lopt de bos deur naor de kust. Daor vuult hi'j dat hi'j pissen moet. Hi'j klimt op een rots die in de zee uutstikt en pist mit een grote boge de zee in. Daor bin krek een peer walvissen an et dattelen en speulen.

"Ie viezerik, ie besmerigen oons waeter", raozen ze lel. "Waog et niet om dat nog es te doen."

"A'k dan weer zo neudig moet, dan doe 'k et weer", raost Anansi weeromme. "Daenken jim de baos over mi'j te wezen omreden jim groot en sterk binnen? Ik zal jim es wat zien laoten! Kom morgenvroeg om tien ure hier allemaole weer henne. We zullen een spullegien speulen."

Anansi dot an de walvissen etzelde veurstel as hi'j an Olifant daon het. De leider van de walvissen vint et een goed plan. Hi'j zal wel es even ofrekenen mit die bertaole spinne. Hi'j zegt tegen de aandere walvissen: "Ien rokkien an dat touw en hi'j versoept in zee, die praotiesmaeker".

Hoe zal et oflopen mit Anansi? Is hi'j starker as Olifant en de walvissen? Of het hi'j weer een liep plannegien bedocht?...

De aanderemorgens zicht et zwat van de walvissen veur de kust. Allemaole bin ze kommen om toe te kieken hoe Anansi zien verdiende loon krigt. In de bos is et ok een hiele drokte. Olifant zal antonen, dat hi'j en zien femilie heur niet affronteren laoten deur een spinne. Om tien ure komt Anansi mit een laank, dik kabeltouw. Hi'j ruult et uut en gefit et iene uutaende an Olifant.

"Biene et goed vaaste om je hiele lichem en om je poten, want ik gao verschrikkelik hadde trekken. Hier zet ik de streep. Wie d'r overhenne gaot het verleuren. Ik neem et aandere uutaende. A'k fluit, gao'we trekken." Anansi ruult et touw uut, zo veer, dat de olifanten him niet meer zien kunnen.

Hi'j lopt naor de zee en gooit et uutaende in et waeter naor Walvis.

"Doe eerst wat zaand om je glibberige lichem, dan glidt et touw niet zo slim", ropt hi'j nog ploogerig.

"Waacht mit trekken tot ik fluite." Dan kropt Anansi op een plakken waor de beide dieren him niet zien kunnen. Hi'j fluit. Olifant en Walvis beginnen te trekken. Walvis daenkt: "Die opschepper za'k es vlogge koppien onder gaon laoten."

Mar hi'j vuult een grote trekkracht. Olifant vuult ok grote weerstaand. Hi'j trekt en trekt en plaant zien veurpoten tegen een dikke boom. De boom kraekt... en vaalt omme. Hi'j zuukt een dikkere boom om him nog beter schrap te zetten. Die boom brekt alderdeegst. Staorigan wodt Olifant naor de streep toe trokken. Walvis verbaost him ok hieltied meer over de sterke kracht. Hi'j komt amper veuruut... Hoe is dat meugelik? De aanderen zwemmen verschrikt om him henne. Wat gebeurt hier?

Dan... opiens, brekt et touw. Anansi zicht et. Zo vlogge hi'j kan, lopt hi'j naor de zee en ropt: "Walvis!" Gien walvis te bekennen. Gieniene. Ze bin onder waeter deuken en veer de zee in zwommen, beschaemd dat ze deur die kleine Anansi zo vernederd binnen. Dan lopt Anansi weeromme naor de bos. De olifanten staon wat stillegies bi'j mekeer. Heur koppen naor beneden. Wie hadde dat now docht? Dan toffelen ze iene veur iene bedeesd en verlegen vot. Van now of an leren ze heur kiender om Anansi mit een protte respekt te behaandelen.

Schreven deur: Korrie de Jong-van den Bosse

Vertaeld deur: Vertaalmesienegien

Dit was et laeste verhael uut de riegel van de slimme spinne **Anansi**.

De verhaelen over Anansi kommen van oorsprong uut West-Afrike. Daor weg neumen de Afrikaonen ze mit naor et Caraïbisch gebied, doe ze as slaven naor Suriname en de Antillen wegvoerd wodden. Bi'j slot van zaeke neumen Surinaomers en Antilliaonen de verhaelen mit naor Nederland.

Bolding vertelt (13)...

Goi'j allemoale,

Ze hept wel ies oaver een olde gramefoonplate, die niet oaver een barsien hen wil en et zelfde deuntien mar deur blef speulen, now ie denken dat zeker ook van mi'j want ik mut al weer melden dat wi'j nog altied in de dikke kolde zit. Disse weke is et helemoale barre, in de wiend proten ze oaver onder de dartig groaden Celcius hier in et zuuden van Ontario. Now dat is nog niks, ai'j op de prairies woont zo as in Winnipeg, Manitoba hef dat weermannechien verhaolties van onder de 40 groaden. Iederiene wordt e waarschouwd dai'j buten in vief minuten oen gezichte bevroezen kunt. Karken en aandere instellingen bint drok in de weer um zwarvers van de stroate te halen um die onderdak en gerak an te bieden. Toch bint der al weer wat arme sloebers um e komen en aanderen in een ziekenhuus belaand. Ai'j dat zo heurt, meui'j bliede en dankbaar ween dai'j zulf en iederiene die oe lief is, zo veule beiter of is.

Veurige keer mus ik melden dat er wat ziekte was bi'j de kleinkiender, die bint allemoale weer goed van passe en wi'j hept mit zien allen nog een mooi karstfeest e vierd, ook al was dat pas, een dag veur et nije joar. Zo as hier gebruikelijk is, bint er toen weer heel wat kedogies uut e deeld, de miesten an de kleinkiender van zulf. Mar goed, de vrouwe hef alle karstversiering weer op e ruumd en de leste nijjoarskaorties bint mit de aanderen ook in een olde deuze stopt, kun we de volgende keer weer zien waar haw noar toe schrieven mut.

En zo bin wi'j dan et nije joar weer in e sukkeld. De kraanten en de tellevisie hept der mar oaver hoe slecht wi'j et nog kriegen kunt, mit al die bedrieffslutingen, inkrimpingen en verliezen op de geldmarkt. Antmit denke ik wel ies dat de meinsen mekaar bange maakt. Wi'j hept et joaren hardstikke goed e had en een beechien minder kan volgens mi'j helemoale gien kwaod. As ik zo terugdenke an mien jonge joaren leive wi'j now nog in een golden tied.

Mien stukkien veur de Liende giet disse keer een bulte oaver mien breur Geuchien. Die het now gien Geuchien meer, mar heel netties Guus. Ja, as kiend lag ik verscheiden mit hum in de knuppe, mien arme moe hef der mar drok mit had um de goeie vrede te bewaren . Va hef ook nog wel ies bi'j mutten springen, mar doar waren wi'j nooit zo wies van, want hi'j was nog al kort veur et gat. Dat lichaamsdeel hep wi'j ook nog wel ies goed e vuuld as hi'j der an te passe mus komen.

Mar goed, mit lieverloa bin wi'j older en wiezer e worden en toen Geuchien de deure utgung um in dienst te goan, miste ik hum. Van die dag of kun wi'j et best mit mekare vienden. Hi'j hef niet zoveule zwurven as ikke en is altied in Drenthe blieden wonen. Mit zien vrouwe bint ze net verhuusd noar een nuver bejoardenhuusien in Oavelte. Van zulf hef hi'j der eerst nog wel heel wat an vertummerd veurd dat meneer et naor zien zin had, mar wat za'k zegen, dat hef altied in de oard van et biesien e zeten.

Allemoale goed goan van
Geertien en Henke

Geuchien en de tummerschure van Freins

Ie zullen now zo zachies an wel deur hebben da'k altied niet zo best kun mit mien breurtien Geuchien. Hi'j was roem dri'j joar older as mi'j en ik vund hum mar een vervelend portret die mi'j altied dwars mus zitten. Moe zei wel ies dat heur beide jongsten verschilden as dag en nacht en wat de iene teveule har kun de aander wel wat meer van gebruiken....

Now Geuchien was altied een meneertien, hi'j har een heikel an smerige haanden en hi'j mus vanzulfs niks hebben van boerenwaark. As moe hum op zundag een mooie schoon bloesie e geven har, kus ie op vri'jdag nog zien hoe of dat ding e streken was en der zat dan nog gien vlekke op. Hoe et was weet ik niet mar miende was in de korste keren smoezelig en ik kun der nooit een weke mit doen. Doar kwamp bi'j da'k mit speulen nog wel ies een knoobie verleure of argens een winkelhoake op leup. Op schoele schreven wi'j now mit penne en inkt en doar har ik ook nog wel ies een ongelukkien mit. Der waren nog wel iens schrammen an mien armen en bienen en moe mus mi'j verscheiden moal noakieken of ik wel schone knien en elleboagen har veur da'k de deure uutscheut noar schoele. Vake gung ze mi'j mit de natte schotteldoek mien nekke en achter de oren nog eem een beurte geven, of et neudig was of niet.

Zo ha'k al zei, Geuchien was altied een meneertien, hi'j gung in de stad noar schoele en zien kameroadties waren ook al net zo, allemoale kolde kak. Lestdaags was hi'j joarig e west toen kwamen der nog een stuk of vieve op vesite. Ze zeiden wel niks mar op de pompestroate zetten ze een vies gezichte toen ze de parsvoerlucht van de koestal in de neuze kregen. Ik ware vake op de dele te springen en mit de kalvies en keugies kun'k best oaverweg. Geuchien mus niks van ze hebben, hi'j zat liever in een boekien te loeren. Now dat mug ik ook wel ies doen as et zo uut kwaamp, mar van mien breur zien lezzerijje mus ik of blieven en daar kwam nog wel ies trammelant van.

As va wat veur oens te doen har ware ik der mitiene bi'j, Geuchien allennig as der wat prutserijje was. Hi'j mug geern an de radio tiebelen, een olde fietse opknappen ook wel, mar dan miestal zien eigen, veur dat roesterige geval van mi'j har hi'j gien tied.

Ik har oe eerder al ies verteld, da'k goed mit Joapik, dat knechien van Freins oaver weg kun. As ze et wat tumig mit et wark harren in de zomertied gung hi'j nog wel iens mit de koare en wat gereedschop et laand in um de vree noa te kieken veurdat de koen'n der in kwamen. Ik leupe dan vake mit en hulpe mit poalen vast hollen, die hi'j der dan mit een zwoare poalslager in de grond houwde. Varder gaf ik hum spiekers of krammen an en mit zien beiden proten wi'j der altied heel wat an of. Joapik har et vake oaver zien volk in Wapse en ikke tuurlik oaver de schoele en mien speul kammeroaden. Ik hebbe ook nog een varsie van hum e leert, dat gung zo:

*Nijje Orde,
Leige Borde,
Gien Botter en gien Vet
Um negen ure noar bed,
Kont nog niet warm, luchtalarm!*

Moe vund et niet zo mooi en ik musse et mar niet op schoele vertellen, now toch wel e doane heur.

Geuchien har meer 'toge op Freins. Die zien opa was ook boer e west op dezelfde stee, mar ook tummerman. Hi'j har een grote tummerschure e zet die der now nog stund. Et was vol mit allerhaande gereedschap, hamers, knieptangen, beitels, schaven, zagen en goa mar an. Ook verscheiden waorvan ik niet wusse wat ai'j der mit doen kunnen. Op de lange warkbaanke was een grote bankschroeve vast e zet. Dan was er ook nog wat machinegedoe, waor ai'j mit boren en zagen kunnen. Vanzulfs ook een bulte holt, plaanken, balken en weet ik veule wat nog niet meer. Ie kunnen Freins verscheiden uren in de tummerschure vienden as et niet zo drok was mit boerenwark. Geuchien was er dan ook vake te springen en die twi'j kunnen et goed mit mekare vienden. Freins har al ies tegen va e zegt dat in dat jonchien een goeie tummerman zat, hi'j was arg sekuur en hemmel. Now dat kwam dan wel mooi uut, want veur boerenwark deugde hi'j beslist niet.

Geuchien har een olde doemstok onder wat zaagsel e vunden en die mugge hi'j holden. Bi'j oens leup hi'j der wat mit of te schroeten. Hi'j har zulf een knienhokkien mit een rennegien e maakt en was doar ook aordig wies op. Freins was zulf ook wat een prutser en onlaangs har hi'j 2 olde friese klokken op de kop e tikt en in de tummerschure e bracht. Der mus heel wat an gebeuren, mar hi'j wol now van die beide olde gevallegies iene goeie maken. Now dat was natuurlijk ook best wat veur Geuchien. Wat er now precies gebeurd is, wee'k niet mar op een middag kwaamp Geuchien beulend in huus. Freins har hum e zegt dat hi'j niet meer in zien tummerschure komen mug. Ik denke dat va der wel meer van wus, want die hef hum ook nog goed de wacht an e zegt. Et worde zeker wat drokker mit et wark, ie zagen now Freins, allennig noa melkens noar de tummerschure goan.

Et was wel een koppel weken wieder, da'k wat last har van de dunne, teveule nije eerpelties zei mien moe. Mar goed ik musse midden in de nacht neudig noar 'thuusien. Toen ik der weer van of kwaamp keek ik zo eem noar buten deur et keukenroetien. Vrumd, der leup wat volk bi'j Freins op et arf. Et was oardig duuster, mar dat leken Freins of Joapik helemoale niet, mar et waren wel twi'j mannen dacht ik zo en gelieke waren ze ook vut, ze mussen vaste de tummerschure in e goan ween. Dat was toch mar singelier, mar ik ware te sloaperig um mi'j der varder drok oaver te maken. De aandere mor'n hek gelieke tegen moe e zegt wat as ik e ziene har. Now ze vreug wel een paar keer of ik dat e droomd harre, nee dat was niet zo en ze had mi'j eigenlijk ook wel heard da'k der uut mus.

"Et zullen Freins en Joapik wel e west hebben", now dat geleufde ik helemoale niet. Mar moe zei nog as et vrumden waren har de hond toch wel an e sloane. Nee die har ik niet heard, mar toch...

Henke Bolding

Ik geleuf et, ikke niet...

Lao'we zo now en dan es een stokkien uut de vertaelde biebelteksten deur et brillegien van een leek bekieken; hoe zuwwe trouwens ok aandere. De glaezen in dat brillegien bin seins helder, ok wel es wat smerig en ok wel es dikke besleugen, haost tot matglas wodden...

-.--.-

Vremdgaon...

Vandaege-de-dag gaot iene op de zovule vrouwluden fremd mit een aandere kerel. Hoevule kerels zoks doen is now de vraoge niet, mar weej' hoej' d'r aachter kommen kunnen as de vrouw mit een aandere man slaopen het? Doe as schreven staot in Numeri 5:17-28

Een priester dot een koeme vol mit heilig waeter en mingt dat mit stof dat op de vloer van de tempeltente ligt. Hi'j maekt heur heufdhaor los en legt et heugenschopsoffer, et graonoffer van de ofgeunst, op heur haandpalms. Zels hooit hi'j et bittere, vluukbrengende waeter in zien haand. Dan zegt de priester disse bezwering over de vrouw:

"As gieniene aandere as jow eigen man gemienschop mit jow had het, as jow je as trouwde vrouw niet poeterig maekt hebben deur overspeulig te wezen, dan zal dit bittere, vluukbrengende waeter jow niet deren. Mar as jow je as trouwde vrouw poeterig maekt hebben deur overspeulig te wezen, as een aander as jow eigen man gemienschop mit je had het, dan" zo zegt de priester in de bezwering en vervlaking tegen de vrouw "zal de Heer maeken dat jow naeme nuumd wodt in de vervlukings die d'r bi'j jow volk uitspreuken wodden: hi'j zal je schoot verschrompelen en je boek opzwoellen laoten. As dit vluukbrengende waeter in jow ingewanen komt, zwölt jow boek op en verschrompelt jow schoot." De vrouw zegt hierop: "Amen, amen."

Dan schrift de priester disse vervlaking op een blad en lost hi'j wat hi'j opschreven het op in et bittere waeter. Dat bittere, vluukbrengende waeter moet hi'j de vrouw te drinken geven, zodat et in heur lichem komt en zien bittere utwarking het. De priester nemt et graonoffer van de ofgeunst van heur hanen, bödt et de Heer as offergaove an en brengt et naor et alter. Hi'j nemt d'r een haandvol van of en verbraant dat as teken van de hiele offergaove op et alter. Dan gefit hi'j de vrouw et waeter te drinken. As ze heur poeterig maekt het en ontrouw an heur man west is, zal et vluukbrengende waeter dat hi'j heur te drinken gefit in heur lichem zien bittere utwarking hebben. Heur boek zal opzwoellen en heur schoot verschrompelen, en de naeme van die vrouw zal bi'j heur volk nuumd wodden as et volk iene vervluukt. Mar as de vrouw heur niet poeterig maekt het, as ze kouster is, raekt ze niet schenneseerd en kan ze nog een poppien kriegen.

Dat ja, aj' wissezeker weten willen as de vrouw fremdgaon is dan weej' now wat je te doen staot...

Ik geleuf et, ikke niet

Alliendgaonden (3)...

Alliendgaonde Bettus

Doe ik nog as een 'broekien' op een laandbouwschoele in Berkoop warkte, maekte ik daor de eerste scheiding van een vrund van mi'j mit. Hi'j was daor doedertieden veekoopman. Hi'j gong bi'j de boeren langes om vee dat ze over hadden op te kopen en et daornao weer te verkopen op de veemarken van de Gediëk, Et Vene of Liwwadden. Hi'j was now dan ok ongetrouwd raekt. Een protte boeren leuten him dat ok dudelik merken. Wiels ze tegen een schure- of staldeure an stonnen te leunen en naor de kalver, de geiten, de biggen of de kiepen stonnen te kieken, vertelden ze him, dat ze et eins mar wat zielig veur him vunnen, dat hi'j now weer bi'j zien oolde moeke huusde. Een aandere boer wees him d'r op, dat alle boerkeri'jedieren bi'j slot van zaeke in peerties leven. In et meitiedsgrös leupen de bollen bi'j de pinken. In 't kiepehokke kri'jde de haene tussen de kiepen. Een ram bi'j de schaopen was ok gien uitzundering. En ze leuten veur een geite, een peerd of een koe een bok, een hingst of een bolle kommen.

Onverwaachs het Bettus doe zien slag sleugen in et kiepehokke van de boerevrouwluden. Een buurman vun et eerst eins wat vremd mar begon et laeter alderdeegst haost wat verdocht te vienen, dat de veekoopman haost alle daegen bi'j zien buurman langeskwam. Daor keek Bettus dan eerst es rond om te kieken as de buurman bi'j de hujbarg, de dong- of de kuilbulte an 't wark was. As hi'j zeker wus dat die niet op et hiem doende was, mar een aende van huus eide, ploegde, of keunstmest stri'jde op een akker of greide, dan zette Bettus zien fiets tegen de hujbarg en gong deur een staldeure naor binnen om een posien laeter ok weer vot te gaon. De buurman is him en zien buurvrouw doe wat scharper in de gaten holen gaon. Doe hi'j grif wus dat Bettus niet veur et vee kwam, mar wel veur de buurvrouw, het hi'j zien buurman daor over inlicht. En tegere hebben ze doe zien, dat Bettus de buurvrouw stevig om de hals vul en dat ze zo te zien een innige baand hadden. De buurman het doe vot-en-daolik allebeide d'r uut bonjourd en heur veur altied de deure ontzegd. Ontkennen hadde gien zin meer. Disse slag was veur de koopman Bettus.

De slimme emosies die disse gebeurtenis doe bi'j een protte, zeg mar gerust een hiele protte omwonenden in Berkoop en bi'j mi'j tewegebrocht, za'k gienertied vergeten. Zoe'n dörpsgebeuren - now een dörpsgeschiedenis - lat, jaorenlaank een aekelik gevulde bi'j mi'j bovendrieven kommen, as d'r bi'j een advekaotien of een borreltien over praot wodt. Is dit now nóg jaorenlaank ét praotien van de dag as him dit vandaegede-dag veurdot?

anne bult

Luuster kiender, luuster...

De rooie schoegies

D'r was es een klein maegien, zo klein mar ok zo lief, mar zoemers leup ze altied op blote voeten want ze was aarm, en winters leup ze op grote klompen, zodat de kroppe vaeks hielemaole rood wodde, en dat ston verschrikkelijk mal. Midden in et dörp woonde vrouw Schoemaeker. Zij maekte, zo goed ze kon, van oolde, rooie lappen een peer schoegies. Wel wat stuntelig, mar et was goed miend, en die weren veur et kleine maegien. Dat maegien hiette Karen. Krek op de dag dat heur moeke begreuve wodde kreeg zij de rooie schoegies en hadde zij ze veur de eerste keer an; dat was wel een wonderlike maniere van rouwdregen, mar ze hadde now ienkeer gien aanderen, en zo leup ze daor mit heur blote bienen in de schoegies, achter de aarmzalige kiste an.

Doe kwam daor, op dat mement, een groot, oold rietuug an en daor zat een staotige, oolde dame in. Zij keek naor et kleine maegien en hadde vot medelieden mit heur en doe zee ze tegen de domenee: "Geef mi'j dat kleine ding mar mit, ik zal goed veur heur zorgen!" Karen docht dat dit allemaole om de rooie schoegies was, mar de oolde dame zee dat ze verschrikkelijk weren, en ze verbraand wodden mossen. Karen zels kreeg kreerse, schone kleren an en mos lezen, schrieven en ni'jen leren, en de meensken zeden dat ze lief was, mar de spiegel zee: "Ie bin nog vule meer as lief, ie bin ok mooi, hiel mooi!"

Op een keer reisde de keuninginne deur et laand en ze hadde heur dochtertien bi'j heur, een preensesse. De meensken stroomden saemen veur et kesteel en daor was Karen ok bi'j. De kleine preensesse ston, netties in witte kleren, veur iene van de veensters en leut heur bekieken. Ze hadde gien sleep en gien kroon, mar ze hadde prachtige, rooie saffiaonleren schoegies an. Dat weren hiel wat nettere schoegies as die vrouw Schoemaeker veur kleine Karen ni'jd hadde. Niks op de hiele wereld is zó mooi as rooie schoegies!

Now was Karen op de leeftied kommen om anneumen te wodden. Zij kreeg ni'je kleren, en ze mos ók ni'je schoenen hebben. De rieke schoemaeker in de stad nam de maote van heur voeties, bi'j him thuus in zien eigen warkplaets. Daor stonnen grote, glaezen kaasten vol mit mooie schoegies en glanzende leerzen. Dat was een pracht gezicht, mar de oolde dame kon niet goed meer zien en daarom hadde zij d'r weinig an. Tussen de aandere schoegies ston een peer rooie, krek zoas de preensesse ze dreugen hadde, wat weren die mooi! De schoemaeker zee dan ok dat ze eins veur et kiend van een graaf bedoeld weren mar die hadde ze niet past. "Dat bin wissezeker lakschoegies!" zee de oolde dame, "ze glaanzen zo!" "Ze glaanzen!" zee Karen, en ze pasten percies en ze wodden kocht. Mar de oolde dame wus niet dat ze rood weren, want dan zol ze Karen gienertied toestaon hebben om mit rooie schoegies anneumen te wodden. En dat gebeurde now dan toch.

Iederiene keek naor heur voeties. En doe ze deur de karke naor et koorhekke leup leek et heur toe as alderdeegst de oolde schilderij'en boven de greven, de petretten van domenees en domeneesvrouwen mit stieve kraegen en lange, zwatte kleraosie, heur ogen op heur schoegies vaaste hullen. En alliend an die schoegies docht ze doe de domenee heur de haand op et heufd legde en heur van de heilige deup vertelde, van heur verbond mit God, en dat ze now een groot meenske in Christus zien gemiente wodden zol! Et orgel speulde plechtig, de mooie kienderstemmen zongen en de oolde veurzinger zong, mar Karen docht alliend mar an heur rooie schoegies. Middags kreeg de oolde dame van alle meensken te heuren dat de schoegies rood west weren, en ze zeden dat dat lillik was en dat zoks niet paste. Karen mos van now of an, as ze naor de karke gong, altied zwatte schoegies dregen, al weren ze alderdeegst oold.

De aandere zundag was d'r kemmaunie. Karen keek naor de zwatte schoegies, keek naor de rooie en doe keek ze nóg es naor de rooie en ze dee de rooien an. Et was prachtig, zunnig weer. Karen en de oolde dame kuierden over et pad deur de korenvelden, e pad was daor wat mul. Bi'j de deure van de karke ston een oolde soldaot mit een krokke. Hi'j hadde een wonderlike lange baord die meer rood as wit was, want hi'j was eins rood. Hi'j beug diepe en vreug de oolde dame as hi'j heur schoenen ofstoffen moch. Karen stak heur voeties ok uut. "Kiek es an, wat een mooie daansschoegies!" zee de soldaot. "Blief stevig zitten aj'm daansen!" en doe sleug hi'j mit zien haand op de zolen. De oolde dame gaf de soldaot een stuver en doe gong ze mit Karen de karke in. En alle meensken daor binnen keken naor Karen heur rooie schoegies en alle schilderij'en keken d'r naor. En doe Karen veur et alter deur de kni'jen gong en de goolden kelk an heur mond zette docht ze alliend mar an de rooie schoegies en et was krek as ze in de kelk rondzwommen. Ze vergat heur gezang te zingen en ze vergat et Oonze Vader op te zeggen. Doe gongen alle meensken de karke uut en de oolde dame stapte in heur rietuug. Karen tilde heur voetien op om ok in te stappen, en doe zee de oolde soldaot die vlak bi'j heur ston: "Kiek es an, wat een mooie daansschoegies!" Karen kón et niet laoten, ze mos een peer daanspassien maeken, en doe ze ienkeer begonnen was bleven heur bienen deurdaansen. Et was krek as de schoegies macht over heur kregen hadden. Ze danste de hoeke van de karke omme. Ze kon et niet laoten. De koetsier mos achter heur an om heur te pakken te kriegen en tilde heur in et rietuug mar de voeties bleven mar deurdaansen, zodat ze de goeie oolde dame gruwelik tegen de bienen schopte. Eindelijk kregen ze de schoegies uut en kwammen de bienen tot rust. Thuis wodden de schoegies in een kaaste zet, mar Karen kon et niet laoten om d'r naor te kieken.

De oolde dame lag now ziek op bedde en ze zeden dat ze niet lange meer te leven hadde! Ze mos verpleegd wodden en gieniene kwam daor meer veur in anmarking as Karen. Mar in de stad was d'r een groot daansfeest. Karen hadde een uutneudiging kregen. Ze keek naor de oolde dame die toch niet lange meer te leven hadde, ze keek es naor de rooie schoegies, en ze zag daor niks verkeerds in. Ze dee de rooie schoegies an, dat moch toch wel. Mar doe gong ze naor et bal en begon te ze daansen. Mar as zij naor rechts wol, daansten de schoegies naor links, en doe ze veuruut daansen wol daansten de schoegies achteruut, naor beneden de trappe of, de straote deur en deur de stadspoort naor buten. Daansen déé ze en daansen mós ze, tot hielemaole in et donkere bos.

Daor scheen wat tussen de bomen. Ze docht dat et de maone was, want et was een gezicht. Mar et was de oolde soldaot mit zien rooie baord. Hi'j zat daor te nikken en zee: "Kiek es wat een mooie daansschoegies!" Doe wodde ze bange en ze wol de rooie schoegies votsmieten, mar ze bleven vaaste zitten. Ze struupte heur hozen uut, mar de schoegies weren vaastgruuid an heur bienen. En daansen déé ze en daansen mós ze, over veld en gröslaand, in regen en zunneshien, naachs en overdag. Et slimste was naachs. Ze daanste et karkhof op, mar de dooien daore daansten niet, die hadden wel wat aandere te doen as daansen. Ze wol op et graf van een aarm meensk zitten gaon waor et bittere wormkruid gruuit, mar d'r was veur heur gien rust. En doe ze al daansende bi'j de eupen karkedeuere kommen was zag ze daor een engel in een lang, wit klieid, mit vleugels die van zien schoolders tot an de grond riekten. Zien gezicht ston streng en ernstig en in de haand hul hi'j een zweerd, bried en blinkerend. "Daansen moej!" zee hi'j, "daansen op je rooie schoegies, tot daj' blik en koold binnen! Tot je vel verdrugt as dat van een geraomte! Daansen zij' van deure tot deure, en waor d'r grootmoedige iedele kiender wonen zij' op de deure kloppen, dat ze je heuren en bange veur je wodden! Daansen zij', daansen...!" "Genaode!" reup Karen. Mar ze heurde niet wat de engel zee, want de schoegies dreugen heur deur et hekke, naor buten over et veld, over de weg en over de paeden, en altied deur mos ze daansen.

Op een morgen daanste ze bi'j een deure langes die ze goed kende. Binnen klonk gezang. Ze dreugen een kiste naor buten die mit bloemen versierd was. Doe wus ze dat de oolde dame wegraekt was, en ze was bange dat ze now deur iederiene verlaoten was en deur God zien engel vervluukt was. Daansen déé ze en daansen mós ze, daansen in de duustere naacht. De schoenen sleepten heur mit over stiekels en stronken en heur huid scheurde tot bloedens toe eupen. Ze daanste over de heide naor een klein, ienzem husien. Hier, wus ze, woonde de beul, en ze tikte mit heur vinger op de rute en zee: "Kom naor buten! Kom naor buten! Ik kan niet binnenkommen want ik daans!" En de beul zee: "Te weten grif niet wie ik bin? Ik hak slechte meensken de kop d'r of, en ik verneem dat mien biele begint te trillen!" "Hak mien heufd d'r niet of!" zee Karen, "want dan kan 'k niet over mien zunden treuren! Hak mien voeten d'r of mit de rooie schoegies!" En doe biechte ze heur zunde op en de beul hakte heur voeten mit de rooie schoegies d'r of. Mar de schoegies daansten mit de voeties gewoon veerder over et veld et duustere bos in.

En doe snee hi'j hoolten voeten en krokken veur heur. Hi'j leerde heur een gezang dat zundige meensken altied zingen. Ze gaf de haand die heur voeten d'r ofhouwd hadden een tuut en gong vot, de heide over. "Now he'k genoeg leden om die rooie schoegies!" zee ze. "Now gao ik naor de kärke toe, dat ze me mar zien!" en ze leup in zeuven haosten naor de karkedeuere, mar daor daansten de rooie schoegies al veur heur uut en van de schrik dri'jde ze heur om. De hiele weke deur was ze bedroefd en ze goelde een protte bittere traonen, mar doe et zundag wodde zee ze: "Now he'k toch genoeg leden en streden! Now geleuf ik wel da'k krek zo goed bin as pattie aanderen, die groots in de kärke zitten!" Amper was ze vol moed op pad gaon of daor zag ze bi'j et hekke, de rooie schoegies weer veur heur uut daansen en weer dri'jde ze heur van schrik omme en was diepe bedroefd over heur zunden.

Doe gong ze naor de pasteri'je en ze vreug as ze daor in dienst kommen kon. Ze zol hadde warken en alles doen wat ze kon. Et loon kwam heur niet zo krek, ze wol aliend mar een dak boven et heufd en bi'j goeie meensken wezen. En de domineesvrouw hadde medelieden en nam heur in dienst. En ze warkte hadde. Ze zat stille te luusteren as de domenee aovens hadde-op uut de biebel leesde. Alle kleinties hullen van heur, mar as ze over mooie kleraosie praotten, en over d'r uutzien as een keuninginne, dan schuddede zi'j et heufd. De ankem zundags gongen ze allemaole naor de karke en ze vreugen heur as ze mit wol, mar ze keek mit betraonde ogen naor heur krokken, en doe gongen de aanderen aliend op pad om God zien woord te heuren. Mar zi'j gong naor heur kaemertien. Et was niet groter as dat d'r een bedde en een stoel staon konnen, en daor gong ze zitten mit heur gezangeboek. En wiels ze mit vrome andacht leesde dreug de wiend de tonen van et orgel naor heur toe, en ze tilde heur betraond gezicht op en zee: "Och God, helpe mi'j!"

Doe scheen de zonne inienend helder, en veur heur ston de engel in et witte klieid, die ze die naacht in de karkedeur zien hadde. Mar now hul hi'j niet meer een scharp zweerd in de haand, mar een mooie grune takke mit rozen. Mit die takke raekte hi'j de zolder an, die opiens eupengong. En krek waor hi'j de zolder raekt hadde straolde now een goolden steern. Hi'j raekte ok de muren an die wied uitmekeer gongen, en ze zag et orgel dat speulde. Ze zag de oolde schilderijen van doomenees en domeneesvrouwen, de gemiente zat in versierde stoelen en zong uut heur gezangeboek.

Want de karke was zels naor et aarme maegien toe kommen in heur kleine kaemertien. Ze zat in de baank bi'j de aandere leden van de domeneesfamilie, en doe ze heur gezang uut hadden en opkeken nikten ze en zeden: "Et was goed daj' kwammen, Karen!" "Et was genaode!" zee zi'j.

En et orgel speulde en de kienderstemmen in 't koor klonken zo zuver en zaachte! De waarme zunnestraolen schenen helder deur et veenster in de baank waor Karen zat. Heur hattien raekte zo vol van de zonne en van vrede en bliedschop, dat et knapte. En heur zieltien vleug op de zunnestraolen naor God, en daor was gieniene die vreug naor de rooie schoegies.

Deur: Hans Christian Andersen
Vertaald deur: Vertaelmesinegien

Kalmpies an...

- "Alleman was vandemiddag op de iesbaene doe 'k daor op mien moter langes tufte."
- "Ried' ie bi'j de winterdag op je moter, gek?"
- "Ja, hoezo, waaromme niet?"
- "Aj't doukies nog es weer in de rogge kriegen, dan weej' waor 't van komt want wat zee de dokter laestdaegs?"
- "Now, ik mos d'r mar wat mit leren leven. D'r was niet vule an te doen. Mar hi'j het ok zegd da'k d'r eins alles wel omme doen moch, a'k mar kalman dee. Now, en dat he'k daon. Ik hebbe dan ok hielemaole niet hadde reden..!"

Zeerte en mannen...

Over zeerte, mannen en...

Zie zeggen, luster goed, zie zeggen dat mannen veule kleinzeriger bin-n as vrouwen. Wie dat zeg ef vaaste wel ervaring mit dat soort dingen aandere zeg ie dit zomaar niet. Er bin ook mannen, zeggen ze, die zich een klein beetje ziek wezen niet kunnen permiteren vanwege eur waark. Alles stormen en wiendvlaegen trotserend want hi-j kan op de zaeke niet emist worden. Ie kun zeggen wat a-j willen, maar dat bin-n toch kerels, is 't niet zo. Deurgaon al zo-j er ook bi-j neervallen a-j veur de rest maar goed te pase bin.

Maar er bin ook aandere kerelties.

“Ik veule mi-j niet goed. Ik wol da-j mi-j ies veulden,” en de dekens of dekbedde wordt dan al gauw richting neuse etrökken. De veroorzaeker van snotterigheid wordt op heel wat stee ezocht.

Et raempie van de auto had eupen estaon of, et kon ook wezen dat hi-j wat te lange op de kaante van de sloot had staon proten mit de buurman. Ja, dat zal 't wel wezen.

De wiend wi-jde um al zo kold in de nekke. Vaast en zeker. Gien twiefel meer. Daor is 't van ekeumen dat hi-j now mit koorse op bedde lig.

Hi-j had et wel edocht dat de opkoemende griep ook um te pakken zol kriegen.

Wanneer hi-j dan veur de zoveulste keer de thermometer in zien oor ef esteuken en hi-j toch niet zeker is van de betrouwbaorheid streupt hi-j de broek naor beneden en drukt een aandere thermometer op de olderwesse maniere zien lichaam in wat volgens em de beste maniere is.

“Vlak olderwesse methoden niet weg,” zegt hi-j dan. “Betrouwbaor, en dat wil een meense toch is, 't niet zo.”

De statistiek van de koorse wordt nauwkeurig bi-j öllen en dan kan 't wezen dat hi-j zegt:

“As er niet gauw veraandering inkompt raodpleeg ik een specialist, maar wanneer hi-j dan anstalten mek om van 't bedde of te straampeln, dan kan et wezen dat een uusgenoot de tillefoon in bezette toestaand olt, zodat de andrang naor ‘hogerop’ wordt etemperd en hi-j er toe over giet om de berenburgflesse an te spreken. Nao een antal glaasies te em-m leeg edrunken, dan kan't wezen dat hi-j, of opni-j weer in zien nest krop, of een greep dot naor de ofstandbediening van de televisie die binnen bereik lig. Een beetje ofleiding kan een maniere wezen om de thermometer te laoten liggen waor die meistens lig, zeggen ze.

Daenk now niet dat alle mannen een soortgelieke ofwieking bi-j zich dregen. Wel nee, maar ja, zie zeggen dat...

En et kan ook wezen dat hier wel ies een kôrreltie zolt bi-j mot.

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

De moter...

Motors bin mi'j mooie dingen. Niet die grote zwaore kasten, mar die kleine pufdingen, prrr-paha. Ik ebbe mi'j ok zo, n dink an eschaft, want altied dat getrap op een fiets is ok gien cent weerd. Rienie ad er mi'j nog terdege veur ewaorschouwd, dat ik goed mos weten wat ik deed, mar ik ebbe de zake deur ezet en 't is wel een wonder dat ik oe dit allemaol nog vertellen kan. De moter was dan bi'j mi'j thuis ebracht en stond in de sere in ofwachtege van de eerste lesse in 't rieden, want tegenwoordig mu'j d'er examen in doen. 's Avonds kwam Bennie ies kieken en die vund et een prachtige mesiene. Ik rede de moter naor buten en ik ginge dér ies op zitten. "Hoe liekt dat Bennie?" "Merakel prachtig, Franke, ie mutten 't mar gaw leren, dan kunnen wi'j samen een tocht maken mit dit mooie weer".

"'t Is een mooi dink, Bennie, en dat is 't".

Bennie kwam bi'j mi'j staon en ik dreijen ies an een paar kranen. "Blijft er now af, Franke, zo lange a'j 't nog niet kennen". Mar ik sluge die raad in de wiend. Dér zatten ok een paar trappers an en ik rede mit die trappers ies effen rond. Och, mensen, zo ineens knappen dér ee paar keer wat en doar ging ik as een warvelwiend 't arf af. "Griekt mi'j Bennie", schreeuwen ik nog, mar 't was al te late. De pette vleug mi'j van de kop en daor tuffen ik hen, de Markeweg op. Toen dacht ik bi'j zelf, now de kop bi'j mekare hollen, Franke, aandere gebeuren d,er ongelukken.

Dat dink mos ik stille zien te kriegen. Ik dreien ies veurzichtig an een krane en toen bulderen de motor en 't ging oe langer oe harder. Och, och, 't zwiet brak mi'j an alle kanten uut. Ik preberen van alles, mar et gaf allemaole niks, ik vleuge et Friese veld vuerbi'j en toen gaf ik 't op, ik mos net zolange rieden tot et dink vanzelf stille ging staon. Ik kwam bi'j de Polle en daor stunt de kommies mit de arm in de heugte umme de pampieren nao te zien mit de veldwachter, mar ik kon niet stille staon en ze keken mi'j achternao mit ogen as ètensburden, want daor ging Franke, zich niet an de wet steurend.

Bi'j olde Juije kon ik net dreien en toen ging et dezelfde weg terugge. Bi'j de Polle schreeuwde de kommies "In naam der wet", mar ik tuffen mar deur. 't Was gevaorlijk ok, want ze konden mi'j best een kogel in de ribbekaste jagen. Mar 't ging goed. Ik ging de Lijsterbeslaene in, de Oostpaaslooërweg binnen deur, weer bi'j de Polle de diek op langs de stomverbaasde gewapende macht en toen was ik net bi'j de Smid edreid of pang zei 't ding en ik stunde stille. Wel anderhalf ure van huus of. Zo gauw ik er hen etufd was, zo langzaam ging ik terugge en dat wil zeggen mit een motor anderhalf ure kuieren op een warme zomeraovend.

De macht kwam mi'j achter op. Vier bekeurings schreven ze in 't bukien. Gien ri'jbewies, gien nummerbewies, gien belastege en niet op eerste anmanege stoppen en of ik now al zei dat ik niet kon stoppen, 't gaf allemaole niks, dat zol de rechtbanke wel utmaken.

Ik was aordig of ekoeld nao disse bekeurings en zo kwam ik dan thuis an.

Rienie baden in traonen, want gerust ze ad adacht dat ze mi'j nooit weer zol zien, trouwens Bennie was ook zo wit as een laken van de klaore angst.

Now eerluk ezegd ik adde ok wel angsten uut estaon."Gevaorlukke dingen bin't", zei Rienie, "en a'j nog een paar jaor mee willen dan doe'j verstandig et dink zo gaw meugeluk in de container te mikken".

Mar daor was ik niet an toe, want al was mi'j de motor now op de loop egaon, 't was toch slim mooi wark.

De volgende dag kreeg ik al een pampieren brief dat ik al die bekeurings veur honderd vief en twintig euro's kon afkopen en dat eb ik mar adaon, want now kan ik de ri-jlessen mit een schone leie begunnen.

Stellingwarf 700 jaor...

Et grote 'feest' van ankem jaor...

"... De eerste keer dat de laansnaeme Stellingwarf him veurdot in schriftelike bronnen, is in een bekende bisschoppelike oorkonde van 25 augustus 1309. Die wodt wel anduded as de Excommunicatiebulle van Guido van Avesnes, bisschop van Utrecht (1301 - 1317)..."

Stellingwarf 700... Et grote 'feest' van ankem jaor...

In eerdere stökkies he'k al zegd dat et d'r neffens mi'j slim op liekt dat de naeme 'Stellingwarf' best wel es eerder schreven wodden staon kan as in de onderdehaand beroemde banbrief van die Guido (Gwijde) van Avesnes uut 1309.

Disse keer mar even een aandere invalshoeke, en slaon daor ok drekt een twiede vliege mit. We gaon es even een dag naor de ni'je Sluusbrogge in Stienwiek, want d'r is aorig

Reboelie in Stienwiek...

Omreden d'r op de uutlopers van de Bisschopsbarg gien verstaandig volk woont - zeggen ze - is now in Stienwiek is de hel losbreuken. Wat wil et geval? De stad is verdiend in twee kaampen, in veur- en tegenstanders van et broggien over de sluus, now ja, broggien, zegge mar gerust de Sluusbrogge! De veurstanders bin te vienen onder de baentiesmannen - vanzels - en een stokmennig blispoters die heur now alderdeegst verienigd hebben in een genootschap! Ze weten zels ok niet goed wat dat is, mar et klinkt wel duur en dapper. Genootschap dan ok. Om de tegenstanders de mond te snoeren vergeerdert et genootschap tegenwoordig in de oolde meziekbakkeri'j, ie weten wel, dat ienkaemerig woninkien in een gloppe. Ze lieden daor aorig gebrek want et huus het gien husien, gien stromend waeter en d'r kan dan ok gien koffie of thee zet wodden. In zoe'n eupenbaore gelegenhied mag vanzels ok niet (meer) rookt wodden mar daor trekt et genootschap him niks van an, neffens berichten. Et genootschap staot dan ok een betien boven et gewone volk, et gepeupel. Mar now even weeromme naor et 'perbleem'.

Past zoe'n strakke keunstmaotige sluus mit een Sluusbrogge eins wel in Stienwiek, is de vraoge. Aj' in de toekomst kieken willen moej' eerst naor et verleden kieken, zie oons moeke altied. Om de Sluusbrogge op weerde te schatten moe'we eerst dan ok weeromme in de tied, naor de hiele oolde ooldhied alderdeegst. Stienwiek is al bekend van veur et begin van oonze jaortelling. As iene van de aldereerst bewoonde plakken in oonze omkrieten moet et doe ok al op hoge zaandgrond legen hebben. Uut oolde geschriften bliekt dat ok. In de oolde tied lag Stienwiek wel zoe'n vier, vuuf meter boven et waaternivo van doedertieden. Rondomme was et ien groot draslaand mit een protte stroompies en revierties. Now niet drekt een heufdplak mit een geweldig belangrieke haven en grote sluzen, zoj' zeggen. De oolde Aa kon wel driekeer in de Lende of Kuunder mar hadde bi'j Stienwiek in de ooldhied wel al vroeg wel een 'wadi' (deur te lopen plak).

Gaondeweg hebben allemaole mannen die heurzels slim belangriek vunnen et Stienwiekerlaand in eigendom had en rond 945 het Keizer Otto de eerste, et an bisschop Balderik van Utrecht te lien geven. En ja, aj' doedertieden wat an de bisschop van Utrecht uutlienden dan waj' dat veurgoed kwiet vanzels. Rond 1140 is de Sund-Klemens karke anwezen as kepittelkarke veur et laand van Vollenhove. Bisschop Wilbrand stelde rond 1230 troepen saemen omreden d'r vanuut et Oversticht van de Drentse kaante tegenstaand te verwaachten was. Et zal tegen et aende van de dattiende ieuw west hebben dat d'r doe rond Stienwiek verdedigingswarken anlegd wodden. Meerst gewoon hoge wallen van grond mit hier en daor wat palissaden (hoolten hekken).

Waeter en grachten kommen eerst in de vuuftiende ieuw in 't zicht. Ja, en aj' grachten greven gaon dan moe'n daor ok broggies overhenne legd wodden kunnen. Et wil mi'j nog de hiel tied niet an dat d'r rondom Stienwiek henne, wilde woeste waeterstromen weren die deur sluswarken in toom holen wodden mossen. Deur de jaoren henne het d'r rond Stienwiek altied wel wat reboelie west omreden et eins zoe'n betien de toegang naor et noorden, naor Frieslaand was. Et speulde gien onbelangrieke rolle in tachtigjaorige oorlog want dat Frieslaand zollen en mossen 'ze' kriegen. Waor de kapsones van belangrieke schipveertroute mit de neudige sluzen - dan ok - weg kommen, is dan ok niet dudelik. Now ja, eins wel dudelik dus. En liekegoed as d'r dan gien verlet is van een sluis is d'r dan ok gien verlet van een Slusbrogge.

Aj' zoks as gemiente of blispoter dan toch graeg willen dan is daor op himzels misschien niks tegen, mar dan moe'j' wel dreegkracht verzaemelen en zoe'n ni'jbouw wark inpassen in et gehiel. En daor wringt now schoe, bin 'k bange. D'r is een soorte van dreugdok veur zeeschikken maekt, waor ze in de haven van Rotterdam wies mit wezen zollen. In alle reboelie van vandaegede-dag wodt d'r trouwens ok wel zegd dat et een akwarium veur walvissen wodden kan. Aj' goed kieken is et ok niet muulik om d'r een eupen riool in te zien want d'r kommen ok rioolbuizen in uut. En ze hebben ok vot al een beugeltrappien maekt veur de man (of vrouw) die zo now en dan et hiele spul es even schonemaeken zal.

Hier en daor is wat oolde stien bruukt en staon d'r wat aarmetierige naomaek straotlanteerns. Nee, dit broggien is mi'j vusen te glad en strak. Smiet die nep-sluis mar gewoon dichte mit zwatte grond en laot op dat plak mar een slotien een betien meanderen. En legge op et plak van de brogge, sorry, de Slusbrogge mar een batte over die sloot. Zet an weerskaanten een overdekt leugenbaankien daele en ie zullen zien dat de reboelie die now hiel Stienwiek in zien greep hoolt, zomar veurbi'j is. Disse bouwputte is niet allieend liik om an te zien, hi'j is ok nog es hatstikke geveerlik veur bi'jglike loslopende honnen en nog slimmer, loslopende kiender en vrouwluden. Mar zoas zo vaeke mit idenen van baentiesmannen en blispoters: putten wodden eerst dempt as et...

pb

Belnee of belja...

belnee = in et dikke Woordeboek: 'wel nee'.

De tikfout (?) 'wel nee' is in et Haandwoordeboek rechtzet: welnee (nee dus)

Kursus Stellingwarfs (4)

Zo om et aandere jaor wodt d'r deur de Schrieversronte een kursus Stellingwarfs veur beginners geven. Van de kursus in de winter van 2002/2003 hewwe een verslag van iene van de dielnemers (*W. van Viene*) liggen dawwe de kommende maonden hier in een dikke tien ofleverings ofdrokken. De meeste taelflaeters hewwe d'r mar gewoon in staon laoten...

De vierde aovend...

Et eerste ure van disse aovend moest ik et laoten ofweten deur een slim geval in de femielie. Nog krek veur de koffie kwam ik binnenvallen. Zo te zien was elkeniene veorders wel al anscheuven. Veur et eerst was de leiding van disse aovend in hanen van Henk Bloemhoff. Al naor gelaank de aovend vodderde wa'k eins mar wat bliede da'k wat laeter kommen was. Wat kon disse meneer Bloemhoff alderverschrikelikst aemelen over kommagies, punties, dee's en tee's. Niet dat de man gien geliek hadde of niet aordig was, mar ...

An de haand van een deur himzels schreven boekien "Hoe schrijf je 't Stellingwerfs?" gongen wij et hiele alfabet deur. Een gelok bi'j een ongelok was wel, dat een hieleboel woorties niet altied allienig mar goed schreven weren zoas et in zien boekien ston, mar dat er nog pattie aandere meugelikheden wezen zollen. Mar et liefst zag Henk et zo as et in zien boek beschreven was. Dat zol ik ok zegt hebben, as ik zoe'n mooi boekien schreven hadde.

Doe et oons mittertied haost te vule wodde, kwam Henk mit een diktee anzetten. Ie konnen an zien gezicht zien dat hi'j d'r aordighied an kreeg as bi'j mennig van oons de zwietdruppelties op et blattien pepier veulen. Hoe meer zwiet, destemeer Henk zien heufd begon te glimmen van -ik daenke- plezier. Et diktee gong over maegies (gien maechies) die heur hanen (gien haanden) beter mit ziepe wasken konnen. De twiede riegel gong over grös dat te kot mi'jd was. Zo gong et mar deur mit een flinke bujje in de vaort van Appelsche die ok al stiefvol mit plezierboties lag. Toen d'r ok nog oolde vrommesies anfietsen kwamen die goenend zochten die an et eierzuken wezen zollen, doe hadde ik de boek wel vol.

Nao opni'j weer een slag deur zien boekien mossen wi'j doe as een volleerd redaktiemitwarker van een kraante, in een stokmennig kraanteriegels de verkeerd schreven woorden deurhaelen. Et bleken riegelties uut een veurseleksie van et 'groot Stellingwarver diktee' te wezen. Nog mar net an de helte zi'j Henk dawwe hier toch mar mit opholen mossen en dawwe de rest thuus mar naokieken mossen. De man scheen d'r warkelik plezier an te beleven dat wi'j et mitmekere zo muuilik hadden. Een, blikber echt schreven stokkien uut een kraante, van Jehannes Stellingwerf gong mi'j haost te veer om mi'j daar warkelik mit bezig te holen. 't Was nog mar krek halftiene doe Henk aendelik ophul mit zien pesteri'je. Aanders kan ik et niet zien.

As huuswark mossen wi'j de eerste 24 bladzieden uut Henk zien boekien de volgende weke uut 't heufd leren. De al eerder numde kraante-riegelties mossen wi'j nog naokieken en dat stokkien tekst van Jehannes Stellingwerf bestuderen. Ik geef et je te doen! Allienig al die 24 bladzieden! Gelokkig begint et boek pas bi'j bladziede vieve mit een 'woord vooraf', zodawwe de aldereerste viere al gauw verdiend hebben. Op et bladziede viere in dat boekien ston, dat veur wat de centraosie anbelangt, de perveensie Fryslân mithulpen het. Daor kan'k mi'j toch eins niks bi'j veurstellen. Dat Fryslân investeert in et Stellingwarfs! Of 't moet al om een hiel bescheiden bedraggien gaon.

Wakker van Viene, 21-2-2002 (4-de aovend)

Uut: De Pers, 26-1-2009

Balen van het Noorden

Noorderlingen vinden hun provincies (Groningen, Friesland en Drenthe) een slechte plek om te werken. Ze geven het Noorden 'als werkgebied' een 5,1. Dat blijkt uit een onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen waarvoor 450 respondenten zijn gepolst.

Noorderlingen vinden hun provincies een stuk aantrekkelijker als woongebied. Op dat aspect waarderen ze het Noorden namelijk met een 6,3. Mensen die niet in het Noorden wonen zien dat gebied trouwens als een nog onaantrekkelijker werkgebied: ze waarderen het Noorden met een 4,7.

Uut: De Pers, 26-1-2009

Voorsprong door tweetalig onderwijs, carrière door twee talen

Ouders die hun kinderen tweetalig onderwijs laten volgen, doen dat om hun kroost een voorsprong te geven op de arbeidsmarkt. Met een kosmopolitische kijk op de wereld heeft het niets te maken. Dat zegt socioloog Don Weenink van de Wageningen Universiteit. Hij baseert zich op onderzoek. In Nederland volgen enkele duizenden kinderen tweetalig onderwijs op een van de ruim honderd scholengemeenschappen die dit aanbieden.

Weenink wilde weten of een kosmopolitische houding van ouders ten grondslag ligt aan dat tweetalig onderwijs. Dat blijkt volgens de onderzoeker tegen te vallen. 'Ouders willen hun kind vooral een voorsprong geven op de arbeidsmarkt.' Een open houding naar andere culturen speelt volgens hem een ondergeschikte rol.

Vooral voor jongens vinden ouders het verwerven van een voorsprong belangrijk. Bij meisjes gaat dat minder vaak op. Weenink noemt dat traditionele beeld verrassend.

Pro leerling

Pro leerling is een wat dubbelzinnige titel. Jow, lezer, en ikke, schriever, leven in de ienentwintigste ieuw. Jow en ikke hebben nog een hiele protte herinnerings an gebeurtenissen uut de veurige ieuw. Bin die herinnerings dan al een ieuw oold? Dit stielstokkien gaot over oolde herinnerings en over de staand van zaeken van vandaege-de-dag.

Golf is een oold Schots spul. Et stamt van zo omdebi'j uut de vuuftiende ieuw. Mar d'r bin ok geschiedeniskenners die beweren dat et van ooldsher een sportieve aktiviteit op oonze bevreuren waeters was. Hebben jow et an et begin van dit jaor 2009 argens nog speulen zien? In ieder geval et speulen mit een stok en een ballegien is al ieuwen oold. Hoe leerde ie eertieds golf an en hoe doe ie dat now? Et goeie antwoord het grote gevolgen! Mar... is d'r wel een goed antwoord te geven? En as dat wel kan, praoten we dan over veuruutgaank of achteruutgaank? Of over allebeide seins? Van de protte vraogen over naor wat antwoorden. Now leren wi'j de golfslaegen an deur oneindig vaeke of te slaon mit een hiel stel verschillende golfstokken op de driving range en mit een protte korrekties van de (teaching)pro. Is dit een veroolderde of een ni'je, efficiëntere vorm van les-geven en les-kriegen? Ie meugen hopen - mien eerste antwoord - dat dit muuzem verkregen risseltaot op de echte golfbaene mar tot een betien risseltaot leidet. Et lokt de meersten van oons van gien kaante om et geleerde al gauw toe te passen op de 18-holes.

Op baenen in Frankriek en Australië bi'jglieks kuj' ongeoeffend gewoon speulen gaon en aj't willen alderdeegst mit je hiele familie. In Nederland leerden wi'j van de vuuftiende ieuw tot in de jaoren zeuventig van de veurige ieuw nog hiel vule ok zo: de oolderen doen et de jongeren veur. En de leerling pikt et zo op en dot et pattietoeren vlot nao! Staondebiens kreej' kommetaor en anwiezings deur een erveringsdeskundige; je va of je ooldere breur of zuster. Eerst bak ie d'r niks van, mar dat wodt vaeks al vlogge beter. Ie leren et spul rap! Zo he'k in de veurige ieuw van mien oolden en ooldere zusters en breurs et fietsen en fietsbaneplakken leerd, tiepelen en piksmieten, over sloden leren springen, de knickers in een koelegien rulen en een propeschieter van vlierhooft maeken leerd. Voetballen deur straotevoetballen! Al dit gooi en smietwark leerde ik deur uutperberen - trial and error. D'r ontstaon al vlogge flows, gevulens van zalighied.

Now dan et bloed, zwiet en traonen vergieten op et oefenplak; de driving range. Wat een achteruutgaank! Hael de leerling van de driving range of, sleep de leerlinge van de satanische oefengreen of, lepel 'oons' uut et drakonische oefenzaand, bunker!

Wat student(e) maekt over disse twie soorten van anleren van golf now es een goeie skripsie vanuut de pro leerling invaalshoeke?

Anne Bult

Et orgel

Dit is jow orgel Heer
dit is jow kark'
'k loop zomar binnen Heer
krek van mien wark
niet veur de priester Heer
of et antiek
ik kom alliend mar Heer
veur de meziek

Is et bezwaorlik Heer
dat ik hier zit
maekt et wat uut o Heer
dat ik niet bid
'k bin niet hervormd of zo
niet katteliëk
ik kom alliend mar Heer
veur de meziek

Ik kom hier vaeker Heer
haost ied're week
niet veur een zundagdienst
niet veur een preek
mar aj' alliend binn' Heer
zonder peblik
now dan geniet ie meer
van de meziek

Ik had een rotdag Heer
't lokte niet best
'k wodd' deur kollega's Heer
ok nog es pest
't komt deur jow orgel Heer
deur jow trompet
en stillegies raekte ik
haost in gebed

*Tekst deur: Gerrit den Braber
Vertaeld deur: Vertaelmesienegien*

Riebewies...

D'r ston kotleden een stokkien in de kraante dat d'r een groot verschil van de pries van een riebewies is tussen gemienten. In Eindhoven kost zoe'n ding 30 en in Amsterdam wel 49 euro. De verlenging van mien riebewies in Stellingwarf Oostaende kostte mi'j kotleden meer as 400 euro! Dat zat zo...

Et was in de jaoren rond 1970 da'k alle meugelike riebewiezen haeld hebbe. Eerst veur de luukse auto: 9 lessen van 12 gulden en de aanvraoge veur et eksamen was 45 gulden. Al mit al wa'k doe veur zoe'n 150 gulden klaor. Permissie om mit een karregien achter de auto rieden te meugen kreej' d'r doe vot-daolik en veur niks op toe. In dezelde tied da'k veur de luukse auto doende was ha'k een oefenvergunning van 25 gulden om mit een moterfiets deur de gemiente henne krossen te meugen. Een peer weken nao et eksamen veur de auto moch ik op veur et moterriebewies: 1 les van 10 gulden krek veur et ofrieden, de aanvraoge van 45 en veur minder as 100 gulden was disse Kees klaor. Veur de vrachtauto he'k doe drekt ok mar 5 lessen van 17,50 gulden neumen en een aanvraoge veur et eksamen daon van 50 gulden. Veur zoe'n 150 gulden was dat doe ok regeld. Et besturen van een bus mit zoe'n 40 man volk aachterin zat hier gratis en ommenocht bi'j. Hier en daor nog een foto en zo... wa'k al mit al veur zoe'n 500 gulden en 25 uren tied koopman mit alle meugelike riebewiezen in de buse. Die 500 gulden is now roegweg zeg mar zoe'n 250 euro wodden. Veur die 250 euro kriej' et now niet iens meer klaor om een riebewies te verlengen. Luuster...

Een peer maond leden kree'k van de gemiente bericht dat mien roze briefien haost verlopen zol. Ik mos eerst naor et gemientehuus veur een 'Eigen verklaoring' van 19,50 euro. Dat ondudelike briefien mos ik half invullen en aandere helte invullen laoten deur een dokter. Een halve dag onderwegens en op Et Vene 83 euro lichter. Die vrouwelike arbo-dokter mit heur slim lege v-hals in heur bloesien hadde twee tikken van mien hatte niet heurd en daor was ze niet hielendal gerust op. Ik zegge nog: vien ie 't gek mit zoe'n v-hals veur mien neuze! Ze hadde ok een spoortien bloed in mien flessien mit pis vunen, zee ze. Mar ik weet et niet, ik weet et niet. Ze hadde zels ok een pleister op 'e vinger. D'r was riekaans dat de Rieksdienst veur et wegverkeer mi'j nog es oproepen zol, zee ze, dat ik kon heur bedaenk-sels eins mar beter even an de huusdokter weten laoten.

Aandereaeds bin 'k dan ok naor de huusdokter toogd en die vun de beide perblemen eins gien praot weerd mar stuurde mi'j veur de wissighied (indekken?) toch mar even deur naor et ziekenhuus veur een hatfilmpien en dat labberetorium mos ok mar even naor een flessien mit wat pisspul van mi'j kieken. Mi'j best vanzels. Mien hatte bleek niks mis mit te wezen, hadde de man al vlot zien en de pisse-ri'je was ok goed in odder, gien suker, gien alkehol, gien verhoogde chloreste... cholresterlol of zoks, now ja, en al et aandere was ok hatstikke best. Et hatfilmpien kostte 195,64 en et onderzuuk van et labberedinges 60,00 euro. Hoe vienen ze et zo uut! Dat extra onderzuuk kostte mi'j dan ok krek mien no-claim van 255 euro op de ziekefoonspremie van dat jaor.

Et fotogien da'k nog over hadde en dat een schoft leden nog wel op mien ni'je paspoort moch, kon now niet bruukt wodden veur et ni'je riebewies, dat ik mos ok mar even een ni'je foto maeken laoten, alweer 10 euro. Et aanvraogen zels van et ni'je riebewies was ok nog es 29,40 mar... et bromfietsriebewies zat daor dan wel ommenocht bi'j. Ankem donderdag ligt et ni'je riebewies hier veur je klaor, zee de baentiesman. Now dat komt dan mooi uut want de vri'jdag daarop is mien oolde niet meer geldig. Al mit al was et verlengen van dit riebewies aorig duurder as et haelen van alle riebewiezen bi'jenneer een jaormennig leden en et kostte haost liekevule tied! 35 Jaor leden al mit al nog gien 250 euro en now dan veur alliend et verlengen meer as 400..! En dan he'k mien tied die et kost het niet iens mitrekend, krek as de benzineboel en zo. Rere boel tegenwoordig...

pb

Amen...

Amen

We hadden de route allang van te voren uitgestippeld, met de fiets van onze toenmalige woonplaats naar het Drentse Anderen.

Tijdens een rondrit door Drenthe ontdekten we de plaatselijke auberge "Sint Hubert", alleen de naam al leek ons geschikt hier een korte vakantie door te brengen.

De auberge ligt aan de voet van de Hondsrug, waar eeuwenoude bossen en uitgestrekte heidevelden elkaar afwisselen. Als extra bezienswaardigheid bevindt zich op steenworp afstand het schitterende stroomdallandschap van de Drentse Aa.

Wat ons erg aansprak was de slogan van de eigenaar: "Doe eens wat anders en ga naar Anderen", almede de koffie met gebak.

Voordat we 's morgens vertrokken voor de tocht van ruim 60 km, controleerden we eerst de mee te nemen toiletartikelen en kleding, want het was onze eerste fietstocht met een overnachting. Later bleek dat we van alles teveel hadden meegenomen, maar helaas zonder mijn onderbroeken, zodat ik de slipjes van mijn vrouw moest dragen.

Tegen het middaguur, op 15 km van onze bestemming, besloten we bij de eerste de beste gelegenheid te lunchen. Onderweg had ik al enkele malen gezegd: "Weet je wat ik straks bestel? ... Kroketten, want die heb ik in tijden niet gegeten, misschien neem ik er wel 3".

"Goed idee, maak er dan meteen maar 6 van", zei mijn vrouw.

We naderden het dorp, zeg maar gerust "een gat" AMEN.

Het gehucht had toch nog een driesprong, waarbij een gebouw stond dat zich uitspanning noemde. Bij binnenkomst viel meteen de kleine bar op, waarachter een ietwat groezelige man. Op de achterwand zag ik foto's van allerlei bandjes die hier eens speelden.

Ik was net van plan mijn bestelling op te geven toen ik de man hoorde zeggen: "U bent nog niet aan de beurt." Hij liep rechtstreeks naar een ouder paar die bij het raam zat en stelde de gebruikelijke vraag "Wat zal het zijn?"

De vrouw bestelde erwtensoep, met de vraag: "Die is toch wel vers hè?"

Ik zag de man zijn rug iets strekken en zijn stem klonk ineens anders, helderder, toen hij antwoordde: "Mevrouw, alles wat we hier verkopen is vers."

Wat ik toen hoorde was ik nogal verrassend. De vrouw zei namelijk: "Nou, dan hoef ik het niet, van verse snert krijg ik altijd zuurbranden, doe dan maar twee thee."

Nu was dan eindelijk ons moment aangebroken. “Twee maal drie kroketten met bruinbrood, alstublieft.”

“Wat denkt U wel wat voor een zaak ik heb, nee, die rommel komt er bij mij niet in.”

“Maar, sputterde ik tegen: “kroketten, zelf gemaakt, uit eigen keuken is heel moeilijk en ook lekker.”

“Als U iets anders wilt, neemt U maar een lekker balletje gehakt, al zal het wel even duren, want ze komen uit de vriezer.”

Ik kon niet anders dan ja en amen zeggen en bestelde wat hij wilde.

Tijdens het wachten zag ik een bordje op de bar staan met de tekst: “Knakworst met brood € 4.50”. Ik was te laf om te vragen of deze worstjes wel vers waren.

Het duurde van eeuwigheid tot amen voordat de gehaktballen opgediend werden, maar dat zal wel aan de naam hebben gelegen...

... AMEN ...

Han Bonnema

Kunstcafé...

Het eerste kunstcafé in 2009 zal plaats vinden in het weekend van 21 en 22 februari.

Exposanten zullen zijn : Janou Sipsma en Michiel de Boer.

Janou Sipsma, tevens werkzaam als coördinator van de stichting Kunstwerf, zal een aantal van haar projecten laten zien. Deze projecten bestrijken diverse disciplines, waaronder fotografie en theater.

Michiel de Boer maakt schilderijen, maar de gehanteerde technieken zijn allerm minst conventioneel. Zelfs driedimensionale objecten combineert hij met het schilderen.

Het kunstcafé is te vinden aan de Brinkstraat 7 te Oosterwolde en zal zaterdag 21 en zondag 22 februari geopend zijn van 13.00 tot 18.00 uur.

De toegang is gratis.

Nedersaksisch waor et kan (1)...

D'r wodt vaeke zegd dat d'r een (groot) gat gaept tussen de poletiek en de burger. Etzelde zoj' wel zeggen kunnen van wetenschoppers. Ze wetenschopperen mar an en mar deur en d'r is vaeks gien leek te vienen die wat begriipt van al die wetenschopperi'je. Now hoeft dat vot ok niet tot in alle details mar in oons Nedersaksisch taelgebied zoj' dan zeggen dat de zelsbenuumde regionaole instituten heur best wel doen zollen om zo now en dan de dingen die wetenschoppers uutvunnen even an de gewone man deur te geven en uut te stokken. Now... nee dus. Hoe et op aandere plakken gaot wee'k wat te min van mar ik bin bange dat et op aandere plakken lieke slecht steld is as hier in de Stellingwarven.

(Even tussendeur: now ik et toch over poletiek hebbe... Ik zol eins wel es weten willen wat stemgedrag al die mitwarkers van de Nedersaksische taelinstituten hebben. PvdA scoort hoge, wi'k leuven, en ie moe'n eins wat veur schoelemeester leerd hebben, bin 'k bange.)

Kotleden ston d'r hier een stokkien in de kraanten dat de burgemeester van Westaende d'r aorig vertrouwen in hadde dat et Nedersaksisch over niet al te lange tied wel es onder Diel III van et 'Europese Handvest veur regionaole taelen of taelen van minderheden' valen kunnen zol. Zollen de meerste gewone schievers en schriefsters wel wat een idee hebben wat zoks eins inhoolt en wat zij' daor mit kunnen of moeten? Ik bin bange van niet en bin dan ok mar es in die slim wetenschappelijke, poletieke en juridische teksten deuken, waor et dan omme dri'jt.

Sund 1995/'96 of daor omtrent vaalt et Nedersaksisch onder Diel II van eerder nummd Handvest (et is in 1998 in warking treden). Dat hoolt - hiel roegweg - in dat 'Europa', oonze Rieks, Perveensiaole en Gemientelike politici et Nedersaksisch erkennen as appatte tael naost et Nederlaans (en et Frysk) en ze heur d'r veur inspannen willen om die tael in ere te holen en alderdeegst wat anvieten zullen. In theorie bin dat mooie woorden mar in de praktiek komt et d'r vaeks op daele dat et heur (de politici) gauw goed is, dat ze d'r niet tevule wark van hebben willen en dat et eins niet tevule kosten mag. Wat de meerste overheden dan ok doen is een haandvol centen an een peer meensken (o.e. de eerder nummd instituten) beschikber stellen, en dat die d'r dan veerder mar mit redden moeten. Iens in de ongeveer vier jaor praoten ze d'r nog es over om te kieken as d'r op zien minst toch wel wát veur die centen daon is en wodt d'r een ni'j budget beschikber steld veur de kommende vier jaor.

Oonze Stellingwarfse inbreng in dit gehiel is in dit verbaand wat een vremde ente trouwens. Waor in bi'jglieks Grunningen, Drente en Overiessel et Perveensie bestuur d'r over gaot, het de Perveensie Fryslân et in principe overlaoten an de beide Gemienten Oost- en Westaende. Hoe dat bestuurlik en juridisch trouwens krek innenneer stikt moe'we een aandere keer nog mar es goed naogaon.

Aandere keer meer...

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs (Haand)Woordeboek:

- beerbigge** = beerbig, mannelijke big
beerborg = gecastreerd mannelijk varken,
manlijk varken dat al gedekt heeft maar later nog gecastreerd is
beers = tochtig zijn van een varken
beetweter = betweter
beffien = soort halsdoekje, stukje stof aan de halsopening van een jurk

stesjon of toch: station

- bargstesjon = bergstation
busstesjon = busstation
diskettesesjon = diskettestation
eindstesjon = eindstation
hingstesesjon = dekstation met hengsten
veurstesjon = voorstation

en ok

- stesjon = station: voor bussen, treinen, trams, ook: stationsgebouw of radiozender
stesjonsklokke = stationsklok
stesjonsresterasie = stationsrestauratie
stesjonsstraote = stationsstraat

mar dan opiens

- wegenwachtstation = wegenwachtstation

De Blesse

Een slieter h' uut de Blesse
Nam d'r daegelijks wel een stok of zesse
Ook zien vrouwe zeup mit
En an 't-ende van de rit
Gong'n ze saem' op de flesse

Giele van de Kaampe

Veur heur (*op gedichtedag*)

Mien volvulde heufd is vandaege zwicht
veur et maeken van een 'disse-dag' gedicht.
't Is eins een gewone dag as alle eren
mar schrievendeweg kan 'k nog wat leren.

Ik gao d'r veur zitten, of nee, 'k blieve staon
staonde te daenken, is 't wark vlogger daon.
Och lieve zeuventien, now moej' toch es kieken
't lekt mi'j uut de penne, 't begint d'r op te lieken.

Een spreuke veur mien vaders pieperekkien
dat riemt dan weer op moeke's prunusstekkien.
Een zoele gedaacht'nis veur mien liefste op pepier
zegt mien potlood iniens: och jonge geef mar es hier.

Laot mi'j je es helpen met jow geschrief
die penne van jow, die hool ie vusen te stief.
Je woorden bestaon al, alliend nog te schrieven
al doende te doen, deur schrieven te blieven.

'n Wieshied van mien potlood as penne
ik schrik nog en daenk, waor gaot et henne.
Mar gien woord, gien letter kwam d'r uut
gien penne, gien potlood, ik nam een besluit.

Mien kompjoeter verdient al jaoren mien brood
dat was mien redder, mien redder in nood.
'k Schoeve vlogge aachter et toetsenbod
en now mar kieken as dat dan wat wodt.

As vanzels gongen de knoppies henne-weer-denne
Dit schreef ja beter as potlood en penne.
'n Gedicht schreef heurzels op et scharm
over vreselike riekdom van meensken, hiel aarm.

Doe 't scharm onderdehaand vol raekte mit woorden
zag ik heur daenken, ze zocht nog wat slotakkoorden.
Op et scharm zag ik et heufd van mien liefste's gezicht
dat vun 'k een aorig aende as laeste riegel van mien gedicht.

Hebben jow wel een liefdesgedicht kregen op de oflopen gedichtedag..?

Mien Stellingwarfs

Mien mooie zute Stellingwarfs
zeg mi'j waor bin ie bleven
waorum' holen ze jow vandaeg-de-dag
intensive-care in leven?

Mien tael wat hebben ze mit jow daon
wat hebben ze jow mishandeld
ze hebben jow maekt tot een perbleem
ze hebben je min behandeld

Een dokter kwam d'r an te pas
een diagnose steld
die schreef daarom' een medecien
(heb ik dit woord goed speld?)

Et schrieven dat gong mi'j altied goed
ik schreve mar wat henne
now daenk' ik 'hoe moet et ok alweer'?
en twiefel an mien penne

Ik kenne je al tachtig jaor
ie bin deur mi'j erkend
veur mi'j hoeft dat dan ok niet weer
zo bin ik an je wend

Van Slikenborg tot Ooldeschoot
van Appelsche tot Spange
ie weren et voertuug van mien hatt'
mar now maek ie mi'j bange

Ik heurde je zowat altied
ie wodden rondom praot
now heur ik je alliend nog mar
in de gemienteraod

En degradeerd tot jaorverslag
zo kom ik je ok tegen
de jury schrift een mooi rappot
daorop rust toch gien zegen?

Ik hoef gien pries en ok gien geld
hielemaol niet veur et praoten
mar ik hoef' et hier op disse plak
dan toch ok niet te laoten?

Erkenning, spelling, naemen van et dörp
in streektael op 'e bodden
zeg overhied wat willen jim now
moet daor wat goeds van wodden?

O overhied, geef oons een pries
(d'r kan nog iene bi'j)
veur et 'gewone' Stellingwarfs
en geef die dan an mi'j

En now, now droom ik elke dag
mien tael, wor weer gezond
en lane as et even kan
toch gauw weer op 'e grond

En wor weer tael van huus en hiem
van ploeg en koeiestal
van Langelill' tot Appelsche
en veerder overal

Harm Houtman

Kallek-oams

De skullpm leëng an een bult
De oavens bin al bi-jevult
In 't antracietgruus gluuit de brand
't Vuurbedde lek intressant
De gare skullpm worn elest. (*water op iéte skullpm gooien*)
De skullpmbrei stoomt as de pest.

Een man met veur zien neüz' en mond
Een lappe 'knupt 't lek ongezonder.
Noar 't blek, verkolden wo'j ier niet.
Dit is een eel gezond gebied.
Mar 't wark is zwoar, det wi'j niet weten.
Ie stoan te rillen of te zweten.

Van joaren t'rug is dit ver-aal.
Er kwamp gebrek an kapitaal.
Doar unk et zwoard van Damocles.
De kalkoams gingen op de fles.
Gelukkig bi'w niet alles kwiet.
Zie stoan d'r nog zoa'j wel ziet.

Corry Overmars, Hasselt

Rilke (13)

René Maria Rilke is op 4 december 1875 as een zeuvenmaondskiend in Praag geboren en op 29 december 1926 wegraekt in et sannetorium van Val-Mont sur Territet, an et meer van Genève vlakbij Montreux in Zwitserlaand. Hi'j was iene van de belangriekste lyrische dichters in de Duutse tael.

Opfer

O wie blüht mein Leib aus jeder Ader
duftender seitdem ich dich erkenn;
sieh, ich gehe schlanker und gerader,
und du wartest nur -: wer bist du denn?

Sieh, ich fühle, wie ich mich entferne,
wie ich Altes, Blatt um Blatt, verlier.
Nur dein Lächeln steht wie lauter Sterne
über dir und bald auch über mir.

Alles was durch meine Kinderjahre
namenlos noch und wie Wasser glänzt,
will ich nach dir nennen am Altare,
der entzündet ist von deinem Haare
und mit deinen Brüsten leicht bekränzt.

Offer

Och hoe bluuit mien lief uut ied're aoder,
lekker roekend, sund ik jow hatstocht kenne;
kiek, hoe riezig en recht ik naoder,
en ie waachten allierend: wie bin ie toch?

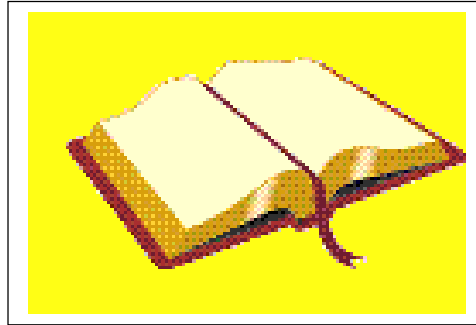
Kiek, ik vuul hoe 'k mezels verlaot,
hoe ik et oolde, blad nao blad verlies,
wiels ie glimken as een sterrenbield dat staot,
boven jow en dommiet ok boven mi'j.

Alles wat sund mien vroegste kienderjaoren
zonder naeme nog en zo waeter glaanst,
wil ik krek as jow hieten bi'j et alter
dat in vuur en vlam staot deur je haor,
en dat je bosten sieren as een kraanze.

De Stellingwarver Biebel

Riegels, riegels, riegels...

Biebelvertaelen is vaeks een hiele kerwei, mar d'r zitten ok hiele makkelijke stokken bi'j zoas bi'jglieks in et boek Numeri over de plakken waor de Israëlieten west binnen doe ze onder leiding van Mozes en Aäron uut Iegypte wegtrokken:

Nadat ze Elim verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op aan de Rode Zee.
Nadat ze de Rode Zee verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in de woestijn van Sin.
Nadat ze de woestijn van Sin verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Dofka.
Nadat ze Dofka verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Alus.
Nadat ze Refidim verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in de Sinaiwoestijn.
Nadat ze de Sinaiwoestijn verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Kibrot-Hattaäwa.
Nadat ze Kibrot-Hattaäwa verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Chaserot.
Nadat ze Chaserot verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Ritma.
Nadat ze Ritma verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Rimmon-Peres.
Nadat ze Rimmon-Peres verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Libna.
Nadat ze Libna verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Rissa.
Nadat ze Rissa verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Kehelata.
Nadat ze Kehelata verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op bij de Seferberg.
Nadat ze de Seferberg verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Charada.
Nadat ze Charada verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Makhelot.
Nadat ze Makhelot verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Tachat.
Nadat ze Tachat verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Terach.
Nadat ze Terach verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Mitka.
Nadat ze Mitka verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Chasmona.
Nadat ze Chasmona verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Moserot.
Nadat ze Moserot verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Bene-Jaäkan.
Nadat ze Bene-Jaäkan verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Chor-Haggidgad.
Nadat ze Chor-Haggidgad verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Jotbata.
Nadat ze Jotbata verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Abrona.
Nadat ze Abrona verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Esjon-Geber.
Nadat ze de Hor verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Salmona.
Nadat ze Salmona verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Punon.
Nadat ze Punon verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Obot.
Nadat ze Ijje-Haäbarim verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Dibon-Gad.
Nadat ze Dibon-Gad verlaten hadden, sloegen ze hun kamp op in Almon-Diblataim.

Dan biwwe trouwen slim bliede dat et vertaelmesienegien zoks allemaole even overschrift. Ie zullen al die naemen zels mar mit de haand overtiepen moeten...

Now, bi'j'm weer hielemaole bi'jpraot mit wawwe daegs tussen et gewone wark deur, daon hebben en an 't doen binnen. Tot de aandere maand mar weer.

f&p

D'r moe'n taofelkieties

(onderleggerties, placemats)

kommen mit Stellingwarfse teksten

(en foto's van blispoters d'r op, vanzels)

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j' aandere wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j' veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'j'dregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maondblad kuj' vieren op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaot) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'j'glike vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebruikelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'j'glike je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet allierend een adverteensieblad wodden.

(*) Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienigste wat de redaktie d'r an dot is et in- en anneneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maand as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokument in DOC- en PDF-fermaot. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aander - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uitgever nemt hier gienertied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokument - behalven mit foto's en plaeties - het binnen roeme greenzen, gien beparking.

An de liende
mittenneer en veurenneer

* Aende *